

Text
Marc Andreu Acebal /
Director de la Fundació
Cipriano García

Fotografies
Arxiu Històric
de CC00 de Catalunya

REPORTATGE

Mig segle de les eleccions sindicals que van matar Franco

Franco va morir al llit, però el franquisme va morir al carrer, a les fàbriques i als barris. Això s'ha d'anar repetint perquè sovint s'oblida, però encara és més desconegut que la democràcia no va néixer amb la Constitució del 1978, ni tampoc amb les eleccions del 1977 o del 1979. La democràcia va néixer a les fàbriques i als centres de treball, en plena dictadura i amb Franco encara viu, a les eleccions sindicals del juny del 1975, ara fa justament 50 anys.

L'Organización Sindical Española (OSE), també coneguda com a Central Nacional Sindicalista (CNS), era el Sindicat Vertical creat per Franco el 1940 a imatge de les organitzacions úniques de treballadors de la Itàlia feixista i l'Alemanya nazi. L'OSE feia periòdicament eleccions a representants i delegats sindicals. Eleccions molt corporatives, poc participades i gens democràtiques, és clar. Però quan al 1954 va deixar de ser obligatori tenir el carnet de la Falange per participar-hi, i encara més a partir de la Llei de convenis laborals del 1958, l'interès per les eleccions sindicals va augmentar.

En plena dictadura, aquestes pseudoeleccions eren una escletxa per reclamar i negociar drets socials i, en definitiva, per manifestar el descontentament sociopolític. En aquest context van néixer les Comissions Obreres, que, entre finals dels anys cinquanta i els

ELECCIONES SINDICALES SEGUNDA FASE

Organización Sindical
BARCELONA 1975

primers anys dels seixanta, es van anar infiltrant al Sindicat Vertical jugant a l'ambigüitat entre la clandestinitat i l'alegalitat del nou moviment obrer. Fins que, el 1966, les Comissions Obreres van ser formalment il·legalitzades en ser considerades un instrument del clandestí Partit Comunista, justament després que els candidats de Comissions Obreres obtinguessin un èxit important en les eleccions sindicals que va agafar per sorpresa el franquisme.

D'aquí que la dictadura intensifiqués des d'aleshores, i en ple desenvolupisme industrial, la repressió contra el moviment obrer. La detenció, el 1972, de pràcticament tota la cúpula de CCOO — només se'n van escapar, pels pèls, els catalans José Luis López Bulla i Cipriano García— i la seva imputació i empresonament en el conegut Procés 1001, és l'exemple més emblemàtic d'aquesta repressió. I l'assassinat a trets de la policia de l'obrer Manuel Fernández Márquez a la Tèrmica del Besòs, el 1973, n'és un dels més dramàtics.

Sobreposant-se a la repressió, i en un crescendo de mobilitzacions obreres que van des de l'ocupació de la SEAT, el 1971, fins a les dues vagues generals del Baix Llobregat, el 1974, les Comissions Obreres es van preparar per assaltar definitivament el Sindicat Vertical a les eleccions previstes per a la primavera del 1975. Les eleccions del 1971 havien estat marcades per la forta repressió i per les profundes divisions estratègiques entre les forces d'esquerra, en ple esclat de l'extrema esquerra, sobre la conveniència o no de participar en les eleccions sindicals franquistes.

La primavera del 1975, després de setmanes de rumors sobre si el règim, amb Franco ja malalt, s'atreviria o no a convocar les eleccions sindicals, una convocatòria oficial exprés al maig per al mes de juny no va agafar per sorpresa CCOO. La decisió d'aprofitar aquella oportunitat ja s'havia pres abans, i amb el concurs còmplice de molts advocats laboralistes s'havia analitzat al detall la normativa electoral i la legislació sindical franquista per trobar-hi totes les esclatxes legals i les possibilitats jurídiques, i s'havien elaborat guies i manuals d'acció sindical per a les principals empreses i sectors. Per això, aquest cop, la reiterada crida al boicot electoral de grupuscles d'extrema esquerra i d'una UGT sense presència real entre la classe treballadora no van afectar l'estratègia d'infiltració sindical de CCOO.

Sota la fórmula de les Candidatures Unitàries i Democràtiques, i en aliança també amb la Unió Sindical Obrera (USO), d'orientació cristiana de base, CCOO va derrotar àmpliament les llistes electorals oficials dels jerarques del Sindicat Vertical. Al conjunt d'Espanya, la mateixa OSE va donar les xifres de 7,5 milions de

treballadors electors per escollir 367.000 enllaços sindicals i 80.000 vocals o jurats d'empresa. A la província de Barcelona, l'elecció de prop de 63.000 enllaços sindicals va congregar una participació de més del 85 % del cens.

Les candidatures afavorides per CCOO van imposar-se a les empreses principals. Només alguns exemples: a la SEAT, de 150 enllaços, en van guanyar 119 (un 79 %), mentre que a Olivetti i a Riviere van guanyar-los tots, el 100 %. A la Pirelli de Cornellà, 25 dels 28 enllaços escollits van ser per a la candidatura unitària i democràtica, que també va guanyar a bancs com el de Bilbao i el Santander.

Llistes i programes electorals fets a mà i amb candidats que donaven literalment la cara, amb fotos de carnet i breus biografies, van saber connectar amb la gent. En una segona fase electoral després de l'estiu, i malgrat les trampes i les manipulacions falangistes que van intentar aturar una onada imparable, CCOO va aconseguir també col·locar vocals en les eleccions de segon grau a les unions de treballadors i tècnics (UTT).

El cas és que a la tardor del 1975, abans de morir Franco el 20 de novembre, no només el Sindicat Vertical havia quedat sentenciat per la massiva infiltració del sindicalisme de classe i democràtic, sinó que era la mateixa dictadura la que no tenia cap futur. Perquè les mobilitzacions obreres van seguir creixent als carrers i a les fàbriques, a les grans ciutats i a les que no eren tan grans, malgrat la repressió i les matances com les de Vitòria, el març del 1976, i la del despatx laboralista d'Atocha, el gener del 1977.

La mobilització i l'experiència electoral als centres de treball també va ser clau. D'entrada, perquè els partits d'esquerra, nodrits en bona mesura de militants que al seu torn també eren sindicalistes, afrontessin amb força la campanya i les eleccions generals del 15 de juny del 1977, les primeres des de la Segona República. Però també perquè s'entengués —i encara ara no es valora prou ni és una fita realment aconseguida— que la democràcia és més que els partits polítics i no es pot quedar a les portes de les empreses.

No hi ha democràcia plena sense democràcia econòmica. Per això és important recordar ara que fa 50 anys de tot, que, quan el desembre del 1978 es va votar en referèndum la Constitució, CCOO no només havia guanyat abans les eleccions sindicals del juny del 1975 amb la fórmula de les candidatures unitàries i democràtiques dins del Sindicat Vertical, sinó que el mateix 1978 ja havia guanyat també de manera aclaparadora unes noves eleccions sindicals; ara ja sí, democràtiques, i directament amb les sigles de CCOO. Des d'aleshores, i fins avui, som la primera força sindical de Catalunya. ●

